



ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА «КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА
АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»

(КМАТ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ)

УХВАЛЕНО

Рішенням Вченої ради
Коледжу хореографічного
мистецтва
«КМАТ імені Сержа Лифаря»

Протокол № 5 від 30.06.2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Коледжу
хореографічного
мистецтва «КМАТ імені Сержа
Лифаря»

 Вячеслав КОЛОМІЄЦЬ

30 червня 2025 року



МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента підготовки бакалавра
IV КУРС

галузі знань 02 "КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО"

спеціальності 024 "ХОРЕОГРАФІЯ"

Київ – 2025

Обговорено та рекомендовано до використання у освітньому процесі на засіданні кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін (протокол № 7 від 30.06.2025 р.)

Обговорено та рекомендовано до використання у освітньому процесі на засіданні Навчально-методичної ради КМАТ імені Сержа Лифаря (протокол № 3 від 27.06.2025 р.).

Розробник:

Білаш О. С., доцент, заслужений працівник культури України, доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Викладачі:

Клявін Д. Р., народний артист України, доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Бобровник Ю. В., старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Мистецтво балетмейстера. Робоча програма освітнього компонента підготовки бакалавра. / розробник.: Білаш О. С. – К.: КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025 р. – 61 с.

© КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025

ЗМІСТ

1. Опис освітнього компонента.....	4
2. Мета та завдання освітнього компонента.....	5
3. Програма освітнього компонента.....	10
4. Структура освітнього компонента.....	49
5. Теми практичних занять.....	50
6. Теми індивідуальних занять.....	50
7. Теми для самостійного опрацювання.....	50
8. Методи та форми навчання.....	52
9. Методи та форми контролю.....	52
10. Питання та практичні завдання до заліку.....	53
11. Оцінювання результатів навчання.....	53
12. Методичне забезпечення.....	59
13. Рекомендовані джерела	60

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 02 Культура і мистецтво Спеціальність 024 Хореографія	Нормативна
		Денна форма навчання
		Рік підготовки
		4-й
		Семестр
		VII-VIII-й
Загальна кількість годин – 240	Перший (бакалаврський) рівень	Лекції
		12
		Практичні
		124
		Семінарські
		Лабораторні
		Самостійна робота
		96
		Індивідуальні заняття
		8
		Вид контролю: залік: VII сем.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 60% / 40%.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента. Ознайомити здобувачів освіти із сутністю та змістом балетмейстерської професії, її творчими функціями та сферою діяльності; сформувати цілісне уявлення про хореографію як вид мистецтва та її взаємодію з іншими художніми практиками; розкрити можливості міжвидового синтезу в хореографії; забезпечити засвоєння основних законів драматургії та методів їх застосування у хореографічному творі; сприяти осягненню принципів композиції та взаємодії її структурних компонентів; сформувати практичні навички створення хореографічних композицій різних форм і жанрів.

Основні завдання вивчення освітнього компонента:

- засвоєння теоретичних знань курсу;
- оволодіння загальними закономірностями композиторського мислення в хореографії;
- розвиток здатності мислити хореографічними образами та формування «професійного погляду» як необхідної умови творчого осмислення й інтерпретації навколишньої дійсності;
- набуття навичок емоційно-образного сприйняття музики, уміння самостійно аналізувати її інтонаційно-ритмічну структуру та віднаходити адекватні хореографічні засоби вираження, відповідно до змісту, форми та стилю музичного твору;
- оволодіння навичками застосування лексики класичного, характерного, народно-сценічного та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі тощо) та її трансформації у хореографічних постановках.

Вимоги до результатів навчання

Здобувач освіти повинен **знати**:

- специфіку хореографії як виду мистецтва, її видову й жанрову структуру;
- основи драматургії хореографічного твору;
- принципи побудови хореографічної композиції;
- засоби створення художнього образу в хореографії;
- хореографічні та музично-хореографічні форми;
- специфіку балету як музично-театрального жанру;
- функції балетмейстера у різних сферах професійної діяльності.

Здобувач освіти повинен **уміти**:

- працювати творчо та самостійно;
- аналізувати ідейно-тематичний зміст, форму, жанр і видову приналежність хореографічного твору;
- опрацьовувати музичний матеріал і визначати його драматургічні особливості;
- застосовувати закони драматургії у власних постановках;

- створювати літературно-драматургічну основу хореографічного твору;
- розробляти та нотувати хореографічний текст і композиційний рисунок танцю;
- ефективно співпрацювати з художником, композитором, концертмейстером, диригентом та іншими учасниками творчого процесу;
- організовувати роботу з виконавцями та проводити репетиції різних типів і форм, проводити репетиції різних видів.

Опанування освітнім компонентом сприяє формуванню наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

Спеціальні компетентності (СК):

СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК03. Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проєктування художньої реальності в хореографічних образах.

СК05. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК07. Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

СК08. Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.

СК09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

СК10. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проєкту, його реалізації та презентації.

СК11. Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.

Опанування освітнім компонентом сприяє наступним **результатам навчання:**

ПР07. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.

ПР08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

ПР10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

ПР12. Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПР13. Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

ПР14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.

ПР 15 Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.

ПР16. Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.

Таблиця узгодженості тем ОК з СК та ПР

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
Тема 30. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	СК02, СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР07, ПР08, ПР12, ПР14, ПР16	Формування навичок аналізу та створення ансамблевих і масових форм; організація сценічного простору; використання цифрових і відеотехнологій для планування побудов і координації виконавців; оцінювання композиційної цілісності.
Тема 31. Хореографічна картина	СК02, СК03, СК08, СК09, СК10	ПР07, ПР08, ПР14	Осмислення хореографічної картини як завершеного художнього образу; поєднання стилістики, пластики й образності з використанням медіа- та візуальних засобів.
Тема 32. Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт	СК02, СК03, СК08, СК09, СК10	ПР07, ПР08, ПР13, ПР14	Аналіз і створення багаточастинного хореографічного твору; робота з циклічною формою; застосування цифрових засобів для структурування та презентації матеріалу; осмислення культурної спадщини.
Тема 33. Балетмейстер як організатор колективу	СК05, СК07, СК10, СК11	ПР15, ПР16	Формування управлінських і педагогічних умінь; організація репетиційного процесу; використання цифрових інструментів комунікації, відеофіксації та аналізу роботи колективу.
Тема 34. Балетмейстер – режисер балетної вистави	СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР12, ПР14, ПР16	Усвідомлення режисерської ролі балетмейстера; інтеграція драматургії, музики й хореографії; застосування медіатехнологій у створенні та презентації вистави.
Тема 35. Особливості вокально-	СК03, СК05, СК08,	ПР08, ПР12, ПР14	Міждисциплінарна взаємодія вокалу й танцю; створення синтетичних сценічних форм із використанням

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
хореографічних композицій	СК09, СК10		звукозапису, мультимедійних і цифрових засобів.
Тема 36. Особливості постановочної роботи в драматичному театрі та кіно	СК02, СК03, СК05, СК07, СК10	ПР07, ПР12, ПР16	Адаптація хореографічного мислення до специфіки драматичного театру та кіномистецтва; застосування відео- і кінематографічних технологій; аналіз результатів постановки.
Тема 37. Особливості постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі	СК05, СК07, СК10, СК11	ПР15, ПР16	Застосування педагогічних методик з урахуванням вікових особливостей; використання цифрових освітніх ресурсів і відеоматеріалів у навчально-виховному процесі.
Тема 38. Танцювальні тематичні композиції на майданах і стадіонах	СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР14, ПР16	Робота з масштабним простором і масовими формами; координація виконавців у відкритому середовищі; використання технічних, медіа- та відеозасобів.
Тема 39. Теоретична розробка хореографічної композиції великої форми	СК02, СК03, СК09, СК10	ПР07, ПР12, ПР14	Аналітична робота з літературно-драматургічною основою; створення сценарно-композиційного плану з використанням цифрових інструментів проєктування.
Тема 40. Практична розробка хореографічної композиції великої форми. Робота з музичним матеріалом	СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР12, ПР14, ПР16	Практичне втілення творчого задуму; робота з музичною драматургією; застосування цифрових аудіо- та відеотехнологій у репетиційному процесі.
Тема 41. Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми	СК02, СК03, СК08, СК09, СК10	ПР07, ПР13, ПР14	Узгодження хореографії з художнім, світловим і медіаоформленням; забезпечення стилістичної та культурної цілісності проєкту.
Тема 42. Постановча робота	СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР14, ПР16	Завершальний етап реалізації хореографічного твору: постановка, фіксація, презентація результатів із використанням сучасних медіа- та цифрових технологій.

Пояснення: Узгодження з СК02, СК03, СК08, СК09 забезпечує аналітичне осмислення композиційних, стильових і жанрових закономірностей хореографічного мистецтва, формування здатності працювати з художньо-драматургічною основою твору, інтерпретувати та синтезувати мистецьку інформацію, створювати цілісні хореографічні образи в історико-культурному та сучасному мистецькому контексті. Компетентності СК05, СК07, СК11 реалізуються через організацію творчого, репетиційного та постановочного процесів, управління роботою колективу, педагогічну

взаємодію з виконавцями, а також через практичну реалізацію балетмейстерських завдань у різних сценічних формах.

Програмні результати навчання ПР07–ПР16 відображають послідовний перехід від теоретичного аналізу хореографічного мистецтва до практичного втілення творчого задуму: розроблення концепції та художньо-образної структури хореографічного твору, створення композиційно-драматургічного плану, організацію постановочного й репетиційного процесів, а також подальший аналіз і оцінювання результатів балетмейстерської, виконавської та організаційної діяльності. У сукупності це забезпечує формування цілісної професійної компетентності здобувачів освіти та їхню готовність до самостійної творчої діяльності у сфері хореографічного мистецтва.

3. Програма освітнього компонента

РОЗДІЛ 10. ВЕЛИКІ КОМПОЗИЦІЙНІ ФОРМИ.

Тема 30. Композиційні форми ансамблевих і масових танців.

Композиційні засоби виразності як практичний інструментарій створення хореографічної композиції відповідно до ідейно-образного задуму балетмейстера:

- використання засобів контрастного розвитку хореографічної дії;
- застосування лейтмотивного принципу в розгортанні драматургії танцю;
- опрацювання динамічних відтінків та прийомів розвитку дії залежно від характеру рухів, амплітуди жестів і швидкості виконання;
- використання моноритмічних і поліритмічних композиційних прийомів;
- застосування симетричних та асиметричних принципів побудови композиційних рисунків;
- урахування різноманіття сучасних пластичних тенденцій, притаманних рухам і позам;
- аналіз провідних тенденцій формування композиційних рисунків, сцен, епізодів, дій, картин і балету в цілому;
- визначення співвідношення стійких і нестійких рухів та поз у танцювальних фразах, періодах і епізодах;
- орнаментальна організація хореографічного тексту як характеристика композиційних і лексичних форм дивертисментних, ансамблевих і масових танців;
- використання гами сценічних костюмів у масових танцях як засобу створення виразного й цілісного візуального ефекту;
- колір сценічного костюма як засіб формування асоціативних образів, пов'язаних з емоційною забарвленістю музичного та хореографічного ряду.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок застосування контрастних та лейтмотивних композиційних прийомів у створенні хореографічних сцен ансамблевого й масового плану.

Завдання:

1. Обрати вид ансамблевого або масового танцю (народний, сучасний, , класичний, стилізований).
2. Визначити тему та ідею постановки.
3. Створити композиційний фрагмент (1–2 хв.) із використанням:
 - контрасту темпу, динаміки, рисунка;
 - лейтмотивного руху, пози чи ритмічної формули.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок застосування контрастних та лейтмотивних композиційних прийомів у створенні хореографічних сцен ансамблевого й масового плану.

Завдання:

Розробити хореографічний текст до авторського танцювального фрагменту.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає ідейно-образний задум балетмейстера?
2. Як обрані композиційні засоби допомагають реалізувати цей задум?
3. Яку драматургічну функцію виконує контраст у конкретній сцені?
4. Який рух або пластичний образ слугує лейтмотивом?
5. Чи змінюється значення лейтмотиву залежно від епізоду (драматична еволюція)?
6. Де у композиції використано наростання або спад динаміки?
7. Де застосовують поліритмію, і яку емоційну функцію вона виконує?
8. Чи мають бути збалансовані ритмічні шари між собою?
9. Як зміна малюнка впливає на сприйняття масової або ансамблевої сцени?
10. Як змінюються композиційні малюнки упродовж розвитку дії?
11. Яку драматургічну функцію мають нестійкі рухи — напруження, переломний момент, кульмінацію?
12. Як орнамент впливає на візуальну виразність масових форм?
13. Як колір співвідноситься з музичною драматургією епізоду?
14. Чи утворює палітра костюмів гармонійний видовищний ефект?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте фрагмент хореографічної постановки (класичної «Дама з камеліями» пост. А. Рехвіашвілі, народної «Про що верба плаче» пост. П. Вірський, сучасної «На прекрасному блакитному Дунаї» пост. Р. Поклітару) та визначте:
 - які композиційні засоби використано;
 - які з них є домінантними;
 - як вони працюють на розкриття ідейного змісту.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.

4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
9. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
10. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник .Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
11. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Додаткова

1. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
2. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.
3. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
4. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 31. Хореографічна картина.

Хореографічна картина як велика композиційна форма хореографічного твору.

Генеза становлення та розвитку хореографічної картини. Характерні ознаки цього жанрово-композиційного утворення: ідейна виразність, лаконічність форми, оригінальність авторського задуму та специфіка його художнього втілення. Чергування різнохарактерних епізодів, яке зумовлює застосування максимально виразних художніх і композиційних засобів.

Особливості виконавського складу та відображення у хореографічній картині індивідуальних творчих і технічних можливостей виконавців. Мобільність і адаптивність жанру до умов концертного виконання.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення ескізу хореографічної картини (тривалість 1–1,5 хв).

Завдання

Створити ескіз хореографічної картини (тривалість 1–1,5 хв), який включає:

- ідейно-тематичний аналіз;
- перелік епізодів (мін. 3);
- танцювальний рисунок (схема);
- обґрунтування добору виконавців;
- перелік художніх засобів, що забезпечують виразність;
- варіант концертної адаптації.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок створення хореографічного тексту для авторського ескізу хореографічної картини.

Завдання:

Розробити хореографічний текст для авторського ескізу хореографічної картини.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке хореографічна картина і яке її місце в структурі хореографічного твору?
2. Які ознаки визначають хореографічну картину як велику форму?
3. Як забезпечується логіка чергування епізодів?
4. Як індивідуальні особливості виконавців можуть стати частиною композиційного задуму?
5. Чому надмірна деталізація може шкодити лаконічності композиції?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Розробити концепцію хореографічної картини для конкретного колективу, враховуючи їхні технічні, вікові, стилістичні особливості.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб.

наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.

4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
9. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
10. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник .Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
11. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Додаткова

1. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
2. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
3. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
4. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 32. Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт.

Хореографічна сюїта як композиція, що складається з кількох танців, таких що чергуються за принципом контрасту, і поєднаних однією темою. Образне звучання теми та конкретність ідейно-сміслового змісту.

Зв'язок змісту з фольклором, літературними, музичними особливостями, особливостями життєвого укладу даної нації.

Побудова балетної вистави у формі сюїти, яка складається із чергування різнохарактерних номерів, що розкривають єдиний образ.

Види хореографічних сюїт. Класична сюїта, її структура. Національно-характерна сюїта. Тематична сюїта, особливості її композиційної побудови. Сюжетна сюїта, її виражальні засоби.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення хореографічної сюїти.

Завдання

1. Обрати вид хореографічної сюїти.
2. Визначити тему та ідею постановки.
3. Створити лібрето для реалізації.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок добору музичного матеріалу відповідно до обраного виду хореографічної сюїти.

Завдання:

Добрати музичний матеріал відповідно до обраного виду хореографічної сюїти.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке хореографічна сюїта як композиція?
2. Як поєднується зміст хореографічної сюїти з фольклором, літературними, музичними особливостями, особливостями життєвого укладу даної нації?
3. Які існують види хореографічних сюїт?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте хореографічну сюїту (класичну/національно-характерну/сучасну (за вибором здобувача освіти)):
 - яка її тема?
 - яку ідею вона розкриває?
 - як епізоди пов'язані між собою?
 - де використано контраст і для чого?
3. Порівняйте два види сюїт (наприклад: класичну і національно-характерну(за вибором здобувача освіти)):
 - що спільного у структурі?
 - чим різняться музичний матеріал, пластика, образність?

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
9. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
10. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
11. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Додаткова

1. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
2. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету. Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
3. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

4. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 10 РОЗДІЛУ

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. У чому полягає ідейно-образний задум балетмейстера?
2. Яку драматургічну функцію виконує контраст у певній сцені або епізоді?
3. Який рух або пластичний образ є лейтмотивом постановки?
4. Як змінюється значення лейтмотиву залежно від епізоду (чи відбувається його драматична еволюція)?
5. У яких місцях композиції використовується наростання або спад динаміки, і з якою метою?
6. Де застосовується поліритмія, та яку емоційну або драматургічну функцію вона виконує?
7. Як зміна просторового малюнка впливає на сприйняття масової або ансамблевої сцени?
8. Як орнаментальні побудови впливають на візуальну виразність масових форм?
9. Яким чином палітра костюмів формує гармонійний видовищний ефект?
10. Які ознаки визначають хореографічну картину як велику композиційну форму?
11. Як забезпечується логіка та послідовність чергування епізодів?
12. Яким чином індивідуальні особливості виконавців можуть стати частиною композиційного задуму?
13. Чому надмірна деталізація може знижувати лаконічність і виразність композиції?
14. Що таке хореографічна сюїта як композиційна форма?
15. Як поєднується зміст хореографічної сюїти з фольклорними, літературними, музичними й етнокультурними особливостями певної нації?
16. Які існують види хореографічних сюїт і в чому полягають їхні відмінності?

Практичне завдання:

Представити завершений хореографічний епізод, авторської постановки, із майбутньої хореографічної композиції великої форми (хореографічна сюїта, хореографічна картина).

РОЗДІЛ 11. СФЕРА ДІЯЛЬНОСТІ БАЛЕТМЕЙСТЕРА.

Тема 33. Балетмейстер як організатор колективу.

Балетмейстер постає не лише як творець сценічного задуму, а й як лідер колективу, що формує його творчу атмосферу та професійні орієнтири. Його особистість визначається морально-етичними якостями, високими ідейно-світоглядними принципами, естетичними переконаннями та відповідальністю за результат спільної діяльності.

Авторитет балетмейстера та його вплив на творчий клімат.

Рівень довіри й авторитет керівника безпосередньо впливає на творчий психологічний клімат у колективі, згуртованість виконавців та ефективність репетиційного процесу. Уміння мотивувати, заохочувати, підтримувати та коректно оцінювати роботу танцівників є важливою складовою професійного успіху.

Методика подання хореографічного матеріалу.

Розвиток колективу значною мірою залежить від методики викладу хореографічного матеріалу, яка має ґрунтуватися на:

- зацікавленні й емоційній насиченості;
- доступності та зрозумілості;
- послідовності та систематичності;
- урахуванні виконавських можливостей кожного учасника.

Формування репертуару та роль концертної діяльності.

Балетмейстер здійснює добір репертуару, враховуючи художній рівень постановок, їх виховний потенціал і відповідність стилю колективу. Концертна діяльність є невід'ємною частиною творчого процесу, оскільки сприяє професійному росту виконавців, удосконаленню сценічних навичок та популяризації колективу.

Педагогічна етика керівника.

Педагогічна культура й етика балетмейстера передбачає повагу до особистості виконавця, толерантність, вимогливість у поєднанні з доброзичливістю, уміння об'єктивно оцінювати працю кожного. Високий педагогічний рівень сприяє успішному розв'язанню творчих і виховних завдань.

Залучення всіх членів колективу.

Ефективний балетмейстер прагне задіяти кожного учасника у творчій програмі, враховуючи індивідуальні здібності, характерність, сценічний досвід та потенціал.

Майстерність балетмейстера.

Професійна майстерність полягає у здатності гармонійно поєднати форму і зміст, знайти найточніші хореографічні засоби для вираження внутрішнього світу людини та головної ідеї твору.

Музика як чинник балетмейстерської творчості.

Музика є основою образного мислення балетмейстера. Вона визначає характер пластики, темпоритм, емоційний зміст хореографічної композиції та допомагає створювати цілісну художню картину.

Запитання для самоперевірки

1. У чому проявляється роль балетмейстера як керівника колективу?

2. Як авторитет балетмейстера впливає на психологічний стан колективу?
3. Якими якостями повинна характеризуватися методика подання хореографічного матеріалу?
4. Які критерії добору репертуару повинен враховувати балетмейстер?
5. Які принципи формують педагогічну культуру балетмейстера?
6. Як індивідуальні здібності виконавців можуть бути творчим ресурсом постановки?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте діяльність керівника та балетмейстера конкретного хореографічного колективу (дитячого, аматорського, професійного – за вибором здобувача освіти).

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
9. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
10. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.

2. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
3. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
4. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.
5. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
6. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 34. Балетмейстер – режисер балетної вистави.

Хореографія виступає стрижнем балетного спектаклю, об'єднуючи в єдину художню систему літературну основу, музику, сценографію та виконавську пластику. Синтез балету ґрунтується на природній спорідненості мистецтв, у яких рух, звук, слово та візуальний образ є взаємодоповнювальними засобами виразності.

Драматургія балету

Драматургія балетної вистави будується на конфліктному розвитку дії, яка розкривається через музику і хореографію. Пластичний текст не лише передає сюжет, а й формує характер, психологічні стани, ритм та емоційну структуру твору. Музика в цьому процесі є джерелом драматургічного розвитку, а хореографія — засобом його сценічного втілення.

Сценарно-композиційний план балетмейстера

Для роботи над постановкою балетмейстер створює сценарно-композиційний план, що визначає структуру та логіку вистави. До змісту плану входять:

- опис теми, ідеї та художнього задуму;
- кількість і характеристика дій, сцен та номерів;
- склад задіяних персонажів і виконавців;
- загальна тривалість та час окремих епізодів;
- творчі завдання для композитора, художника, педагогів та виконавців.

Такий план забезпечує цілісність авторського задуму й узгодженість дій усієї постановочної групи.

Співпраця композитора і балетмейстера

Основою драматургії балету є єдність музики та хореографії. Композитор і балетмейстер спільно визначають загальну музичну концепцію спектаклю. Під час роботи над музичним матеріалом можливе:

- створення музики спеціально для вистави;
- формування партитури за принципом компіляції;
- добір лейтмотиву;
- редагування тривалості епізодів (повтор, купюри, розширення).

Такий підхід активно використовується під час створення нових редакцій та відновлення класичних балетів.

Взаємодія хореографа і художника

Візуальний образ вистави залежить від близькості художніх поглядів та стилю хореографа і художника. Робота художника передбачає:

- ознайомлення з музичним і хореографічним матеріалом;
- розробку сценографії (декораційне оформлення);
- створення ескізів костюмів;
- визначення світлової партитури;
- роботу над реквізитом і бутафорією.

Сценографія повинна не лише прикрашати, а й підсилювати драматургію балету та відповідати його образній концепції.

Взаємозалежність творчого задуму і сценічного простору

Художня ідея постановки реалізується відповідно до технічних, просторових і технологічних можливостей сцени. Балетмейстер має враховувати масштаб простору, конструкцію сцени, можливості освітлення, кількість виконавців, особливості сценічних переходів. Вдале поєднання творчого задуму та специфіки театральної сцени дозволяє створити гармонійний, виразний та стилістично завершений балетний спектакль.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає роль хореографії як синтезу мистецтв у балеті?
2. Яку драматургічну функцію виконують музика та пластика в балетній виставі?
3. Яке призначення сценарно-композиційного плану і які елементи він містить?
4. Чому важливою є співпраця балетмейстера з композитором та художником?
5. Як сценографія впливає на виразність і драматургію постановки?
6. Чому балетмейстер повинен враховувати можливості сцени та технічні умови театру?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Навести приклади можливих моделей співпраці між композитором і балетмейстером.
3. Створити пропозиції щодо музичного розв'язання одного з епізодів авторської постановки: визначити темп, динаміку, можливий лейтмотив.
4. Проаналізувати фрагмент із будь-якого відомого балету, визначивши, яким чином музика впливає на хореографічні рішення.
5. Обрати одну балетну постановку (народну, класичну або сучасну) і виконати аналіз сценографії, звернувши увагу на:
 - кольорову палітру;
 - пластичні та об'ємно-просторові рішення;
 - динаміку зміни декорацій;
 - взаємодію сценографії з хореографією та музикою.
6. Визначити, як візуальний образ підсилює або трансформує драматургію балету.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб.

наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.

4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.

6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.

8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

9. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..

10. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.

2. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.

3. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.

4. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.

5. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

6. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 35. Особливості вокально-хореографічних композицій.

Художня цілісність вокально-хореографічної композиції ґрунтується на узгодженості поетичного тексту, музики, пісенного виконання та хореографії. Текст, мелодія та пластичний матеріал мають формувати єдиний художній образ, у якому всі складові взаємодіють гармонійно, доповнюючи одна одну і підсилюючи зміст твору.

Типовою особливістю вокально-хореографічної композиції є поєднання динамічності та лаконічності виразних засобів, що забезпечує чіткість драматургічного розвитку, емоційність та сценічну виразність.

Важливою умовою цілісності композиції є активне залучення вокалістів до сценічної дії. Їх виконання має не лише озвучувати твір, але й органічно взаємодіяти з хореографією, підсилювати образність і брати участь у драматургічному розвитку композиції.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає художня цілісність вокально-хореографічної композиції?
2. Які складові повинні взаємодіяти в єдиному художньому образі?
3. Як поетичний текст, музика та хореографія доповнюють один одного?
4. Чому динамічність та лаконічність вважаються провідними ознаками цієї форми?
5. Яким чином активна участь вокаліста впливає на драматургію композиції?
6. Чому вокаліст має бути частиною сценічної дії, а не лише озвучувати твір?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізувати вокально-хореографічну композицію професійного колективу (за вибором здобувача освіти) за такими критеріями:
 - текст;
 - музика;
 - пластика;
 - вокаліст;
 - драматургія.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний

- посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
 8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
 9. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
 10. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.
2. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
3. Зубатов С. Стил ь викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
4. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.
5. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
6. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 36. Особливості постановочної роботи в драматичному театрі та кіно.

Хореографія та різні форми пластичної імпровізації стають одним із ключових компонентів сучасної театральної вистави. Наприкінці ХХ — на початку ХХІ століття в театрі посилюється тенденція до переорієнтації виразних засобів у бік невербальної комунікації, що відображає культурно-мистецькі процеси епохи.

У драматичному театрі пластика та танець набувають значення особливого «тексту», що має власні принципи, прийоми і виражальні засоби. Цей текст функціонує як складна нелінійна система, яка використовує образні сутності, символічні жести, ритміку, структуру руху та синтаксис танцювально-пластичних елементів.

Пластика й танець у виставі вводять додатковий рівень смислів: актуальні соціально-культурні інтриги, філософські підтексти, символи й алюзії. Вони стають інструментом взаємопроникнення класичних і новаторських естетичних принципів, формування нових театральних «мов», що визначають динаміку художнього розвитку.

Сучасна вистава демонструє трансформацію образної системи театру

— прагнення до психологізму, невербального діалогу та передачі внутрішніх станів героя через рух. Пластика дозволяє відображати його соціальну поведінку, змінність психічних станів, переміщення у часових площинах (перехід із минулого в теперішнє і навпаки), а також моделювати багатовимірний художній простір.

Запитання для самоперевірки

1. Чому наприкінці XX — на початку XXI ст. театр звертається до невербальної комунікації?
2. У чому полягає специфіка пластики як «тексту» в драматичній виставі?
3. Які ознаки дозволяють вважати танцювально-пластичний матеріал нелінійною системою?
4. Які додаткові смисли може вводити пластика в театральну дію (приклади)?
5. Як пластика сприяє взаємопроникненню класичних і новаторських естетичних принципів?
6. Які внутрішні стани героя можуть передаватися без слів — лише рухом?
7. Як пластика може відобразити перехід між минулим і теперішнім у виставі?
8. Чому сучасна вистава тяжіє до психологізму та невербального діалогу?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте виставу VINO (режисер Євген Корняг) у Київському академічному театрі драми і комедії на Лівому березі Дніпра (Київ) за такими критеріями:
 - ідея та художній задум;
 - пластика та хореографічний компонент;
 - драматургія та музика/звук;
 - сценографія та загальний образ;
 - соціально-культурний контекст;
 - сильні сторони;
 - можливі виклики.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб.

наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.

4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.

6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.

8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

9. Шарилов Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..

10. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.

2. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.

3. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.

4. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.

5. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

6. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 37. Особливості постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.

Специфіка створення хореографічної композиції у виконанні дітей

Створення хореографічної композиції для дитячих колективів має власні художні, психологічні та педагогічні особливості. Насамперед важливо враховувати вікові можливості виконавців, рівень їх фізичного розвитку, уваги, емоційності та сценічної активності.

Вибір драматургічної основи.

Драматургія має бути доступною за змістом, побудованою на зрозумілих дітям образах, ігрових ситуаціях, казкових або життєвих сюжетах. Ідейний задум повинен викликати інтерес і сприяти розвитку творчої уяви.

Музичний супровід.

Музика повинна відповідати віковим особливостям, мати чіткий ритм, образність і емоційну зрозумілість. Важливим є підбір мотивів, що стимулюють рухову активність та емоційне розкриття дітей.

Хореографічний малюнок.

Композиційні побудови мають бути простими, логічними, ритмічно організованими, з чергуванням колективної, парної та індивідуальної дії. Просторові рішення мають забезпечувати безпеку рухів та сценічну виразність.

Хореографічна лексика.

Рухи повинні відповідати віковому рівню дітей, бути технічно посильними, пластично виразними, узгодженими з музичним і драматургічним змістом. Важливо поєднувати навчальні елементи з ігровими й образними пластичними деталями.

Акторська майстерність.

Виконання потребує розвитку емоційності, почуття ролі, уміння передавати характер персонажа простими сценічними засобами. Гра, імпровізація й елементи драматизації допомагають дитині органічно розкривати художній образ.

Запитання для самоперевірки

1. Чому при створенні дитячої хореографічної композиції необхідно враховувати вікові особливості виконавців?
2. Які вимоги до драматургії композиції, призначеної для дитячого колективу?
3. Якими характеристиками має володіти музика для дитячої хореографічної постановки?
4. Чому хореографічний малюнок для дітей повинен бути простим і логічним?
5. Які особливості хореографічної лексики необхідно врахувати при роботі з дітьми?
6. Як ігрові та образні елементи допомагають дитині органічно виконувати танцювальні рухи?
7. Яку роль відіграє акторська майстерність у дитячих хореографічних постановках?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте хореографічну композицію дитячого колективу (за вибором здобувача освіти) за такими критеріями:
 - драматургічна основа;
 - музичний супровід;

- хореографічний малюнок;
- хореографічна лексика;
- акторська майстерність.

Література:

Основна

11. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
12. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
13. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
14. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
15. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
16. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
17. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
18. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
19. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
20. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

7. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.
8. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
9. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
10. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.

11. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
12. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

Тема 38. Танцювальні тематичні композиції на майданах і стадіонах.

Постановка хореографічних композицій на відкритих майданчиках та стадіонах

Створення розширеного сценарно-композиційного плану є необхідною передумовою успішної та злагодженої роботи над масштабними танцювальними композиціями, що виконуються на майданах і стадіонах. Такий план визначає структуру дійства, послідовність епізодів, принципи сценічної організації простору та дозволяє забезпечити узгодженість усіх творчих і технічних служб.

Співпраця балетмейстера та асистентів.

Під час підготовки великомасштабних постановок важливо чітко розподілити творчі та організаційні обов'язки між балетмейстером, асистентами та керівниками окремих груп виконавців. Така взаємодія передбачає відповідальність за конкретні ділянки роботи: навчання лексики, координацію репетицій, контроль за виконанням композиційних рішень.

Робота з музичним матеріалом і художнє оформлення.

Підбір музики повинен відповідати драматургічній логіці та масштабу композиції. Під час постановки особливої уваги потребують сценографічні елементи: реквізит, костюми, освітлення, розташування технічного обладнання. Вони мають відповідати умовам відкритого простору, забезпечувати цілісність образу та бути добре видимими для глядача.

Адаптація хореографічної лексики та композиційних рішень.

Для сприйняття на великій відстані хореографічний матеріал повинен відзначатися чіткістю й масштабністю:

- спрощення та узагальнення лексики;
- збільшення амплітуди рухів;
- виразність групових побудов і масових переходів;
- акцентування ритмічних і просторових контрастів.

Організація зведених репетицій.

Передбачає координацію великої кількості колективів та окремих виконавців, роботу з мікрофонними і світловими службами, дотримання просторових маркувань та рухових траєкторій. Репетиції на місці проведення заходу є обов'язковими для узгодження темпоритму, синхронності та безпеки виступу.

Запитання для самоперевірки

1. Чому для масштабної постановки на відкритому просторі необхідний розширений сценарно-композиційний план?

2. Які функції виконують асистенти балетмейстера під час підготовки масових номерів?
3. Які вимоги висуваються до костюмів, реквізиту й освітлення при постановці на стадіоні? Чому?
4. Чому рухи в масових хореографічних композиціях повинні бути масштабні й узагальнені?
5. Як змінюється композиційний рисунок танцю при роботі з великою кількістю учасників?
6. Які завдання мають бути вирішені під час зведених репетицій на місці проведення виступу?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Проаналізуйте хореографічну композицію з Проєкту «Майданс 2011», постановник О. Лещенко (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VgAwQ2C3HX0>) за такими критеріями:
 - драматургічна основа;
 - музичний супровід;
 - хореографічний малюнок;
 - хореографічна лексика;
 - художнє оформлення.

Література:

Основна

21. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
22. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
23. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
24. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
25. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
26. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
27. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
28. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч.

посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

29. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..

30. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

13. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.

14. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.

15. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.

16. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.

17. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

18. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО 11 РОЗДІЛУ

Питання (надати відповідь на тести)

1. Балетмейстер як організатор колективу.

1. *Який фактор найбільше впливає на творчий клімат у колективі?*

- a) Вік виконавців
- b) Авторитет балетмейстера
- c) Кількість постановок
- d) Рівень сценічного обладнання

2. *Що є важливою якістю методики подання матеріалу?*

- a) Складність хореографії
- b) Висока швидкість навчання
- c) Послідовність та доступність
- d) Використання лише класичної лексики

2. Балетмейстер – режисер балетної вистави.

3. *Що є основою сценарно-композиційного плану балету?*

- a) Вибір костюмів
- b) Опис рухів
- c) Структура дії й музична логіка
- d) Кількість виконавців у масових сценах

4. *Що є головним завданням співпраці балетмейстера і композитора?*

- a) Підбір реквізиту
- b) Визначення музичної концепції
- c) Створення світлової партитури

d) Розподіл ролей між артистами

3. Особливості вокально-хореографічних композицій.

5. *Що забезпечує художню цілісність вокально-хореографічної композиції?*

- a) Складний сюжет
- b) Узгодженість тексту, музики та пластики
- c) Віртуозна хореографія
- d) Наявність великого ансамблю

6. *Чому вокаліст має брати участь у сценічній дії?*

- a) Щоб більше рухатися
- b) Щоб зробити композицію складнішою
- c) Щоб підсилити образ і драматургію
- d) Щоб не заважати танцюристам

4. Особливості постановочної роботи в драматичному театрі та кіно.

7. *Чому сучасний театр часто звертається до невербальної комунікації?*

- a) Щоб спростити сюжет
- b) Щоб продемонструвати техніку танцю
- c) Щоб передати складні смисли через тіло
- d) Щоб уникати роботи з текстом

8. *Що визначає пластику як «текст» у драматичній виставі?*

- a) Наявність складних трюків
- b) Власні виражальні засоби та синтаксис руху
- c) Кількість акторів на сцені
- d) Висока швидкість виконання рухів

5. Особливості постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.

9. *Що є обов'язковим вимогами до рухів у дитячій хореографії?*

- a) Технічна складність
- b) Синхронність і віртуозність
- c) Посильність і образність
- d) Відсутність імпровізації

10. *Навіщо в дитячих постановках використовуються ігрові елементи?*

- a) Щоб приховати помилки
- b) Щоб стимулювати виразність і уяву
- c) Щоб зменшити час навчання
- d) Щоб не використовувати танцювальну лексику

6. Танцювальні тематичні композиції на майданах і стадіонах.

11. *Чому рухи мають бути масштабними в постановках на відкритих майданчиках?*

- a) Вони простіше виконуються артистами
- b) Їх легше музично оформити
- c) Вони краще читаються здалеку
- d) Це підвищує темп виступу

12. *Що є головною умовою зведених репетицій на стадіоні?*

- a) Вибір колірної гами костюмів

- b) Узгодження та безпека рухових траєкторій
- c) Скорочення тривалості виступу
- d) Розподіл ролей між балетмейстерами

РОЗДІЛ 12. ПОСТАНОВКА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

(хореографічна сюїта, хореографічна картина)

Тема 39. Теоретична розробка хореографічної композиції великої форми. Художньо-аналітичні відомості.

Створення хореографічної композиції великої форми передбачає ґрунтовну теоретичну і художньо-композиційну роботу, яка включає аналіз джерельної бази вибір визначення теми та ідеї, літературно-драматургічної основи, створення лібрето, форми окремих номерів, підготовку сценарно-композиційного плану та добір музичного матеріалу.

Аналіз джерельної бази

Першим етапом створення хореографічної композиції великої форми є аналіз джерельної бази, що визначає її образно-тематичну основу. До джерел можуть належати:

- фольклорні матеріали (обряди, легенди, пісні, народні образи, традиційні танцювальні формули);
- літературні тексти (казки, поезія, драматичні сюжети, міфологічні та історичні мотиви);
- музичні твори відповідного стилю, жанру та національної специфіки;
- образотворчі джерела, що містять типажі, стилістику костюмів, сценічний характер руху;
- дослідження з етнографії, танцювальної культури, театрознавства, які допомагають уникати стилістичних помилок і забезпечити автентичність.

Аналіз джерел визначає тему, образну стилістику, символіку, характер пластику та музичну специфіку майбутньої сюїти.

Визначення теми та ідеї.

Наступним етапом є формулювання теми, провідної ідеї та художнього задуму, які повинні простежуватися в усіх частинах сюїти та забезпечувати цілісність її образної структури.

Літературно-драматургічна основа та створення лібрето

На основі визначених теми, провідної ідеї та загального художнього задуму хореографічної композиції великої форми створюється лібрето — короткий літературний виклад змісту, що окреслює:

- сюжет (для сюжетної або тематичної сюїти);
- основні образи, конфлікти, символи;
- характер та логіку розвитку епізодів;
- емоційні акценти й кульмінаційні точки.

Лібрето забезпечує узгодженість образної структури, допомагає визначити рухову драматургію і тематичний зміст кожної частини.

Форма окремих номерів.

Для кожної частини хореографічної композиції великої форми визначається хореографічна форма: соло, дует, ансамбль або масовий танець. На цьому етапі обираються режисерські засоби й композиційні прийоми, які найточніше втілюють тему та ідею твору.

Сценарно-композиційний план.

Розробляється детальний сценарно-композиційний план із зазначенням структури твору та точного хронометражу кожної частини. У процесі роботи опрацьовується драматургічна логіка хореографічної композиції великої форми, виокремлюються етапи розвитку дії: експозиція, зав'язка, розвиток, кульмінація та розв'язка.

Музичний матеріал.

Підбір музики є невід'ємним етапом роботи над хореографічною композицією. Музичний матеріал вивчається з урахуванням характеру звучання, емоційної виразності, метра, ритму, розміру, темпу та тривалості кожного епізоду. Особливу увагу приділено виявленню кульмінаційних моментів, що повинні бути узгоджені з пластичним розвитком.

Співвідношення музики і хореографії.

Структура музичного твору має відповідати композиційній побудові хореографічного твору. Узгодження музичних частин із хореографічними забезпечує єдність драматургії, формує ритміку сценічного розвитку та підсилює образне звучання завершеного твору.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок написання художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції великої форми.

Завдання

1. Проаналізувати джерельну базу хореографічної композиції великої форми.
2. Визначити тему та ідею постановки.
3. Створити лібрето для реалізації.
4. Добрати музичний матеріал.
5. Розробити сценарно-композиційний план.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок аналізу джерельної бази хореографічної композиції великої форми.

Завдання:

Добрати джерела, що можуть стати основою хореографічної композиції великої форми.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає роль аналізу джерельної бази при створенні хореографічної композиції великої форми?
2. Які типи джерел можуть стати основою хореографічної композиції великої форми?
3. Чим відрізняються тема та ідея хореографічної композиції великої форми?

4. Яку функцію виконує лібрето в структурі хореографічної композиції великої форми?
5. Які елементи мають бути відображені в лібрето?
6. Як обирається форма окремих частин хореографічної композиції великої форми (соло, дует, ансамбль, масова сцена)?
7. Яке призначення сценарно-композиційного плану?
8. Які етапи драматургічного розвитку відображаються в хореографічній композиції?
9. На які критерії необхідно зважати під час добору музичного матеріалу?
10. Як співвідношення музичної структури і хореографічної побудови впливає на цілісність завершеного хореографічного твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Надати художньо-аналітичні відомості хореографічної композиції великої форми.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень

- педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
 11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
 12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
 13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
 14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.
3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ПІКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Сіль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Термінологія

хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.

15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.

16. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.

17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.

18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів*. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.

20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

Тема 40. Практична розробка хореографічної композиції великої форми.

Практична робота над хореографічною композицією передбачає послідовне втілення творчого задуму в пластичному та сценічному матеріалі.

Опанування хореографічної лексики.

Першим етапом є засвоєння виконавцями лексичного матеріалу, обраного для постановки. Важливо враховувати технічні можливості, стилістичну відповідність і пластичну виразність рухів.

Постановочні завдання та драматургічні лінії.

Для кожної частини хореографічної композиції визначаються конкретні завдання:

- розвиток дії;
- емоційний стан героїв;
- характер персонажів та взаємодія між ними.

Це забезпечує цілісне втілення образу та логіку драматургічного руху. *Єдність художнього задуму та музичної драматургії.*

Під час практичної роботи необхідно зберігати узгодженість:

- хореографії з музичним матеріалом;
- темпоритму, образної характеристики та пластики;
- сценічної дії з драматичною логікою хореографічної композиції.

Побудова лексики та просторового малюнка.

Розробляються композиційні структури кожної частини, обираються групові й сольні побудови, режисерські рішення. Важливо зберегти відповідність пластичного розвитку темпоритму та динаміці музичної драматургії.

Поєднання малих і великих форм.

Практичне створення хореографічної композиції великої форми передбачає взаємодію елементів малої форми (соло, дует, тріо) з масовими сценами та ансамблевими епізодами. Таке поєднання підсилює контрастність, динаміку та цілісність постановки.

Практичні заняття

Мета: розробка практичної складової хореографічної композиції великої форми.

Завдання

Розробити хореографічну лексику для кожного епізоду відповідно музичної драматургії.

Індивідуальні заняття

Мета: розробка практичної складової хореографічної композиції великої форми.

Завдання

Розробити хореографічну лексику для кожного епізоду відповідно музичної драматургії.

Запитання для самоперевірки

1. Яка головна мета практичної роботи над хореографічною композицією великої форми?
2. Чому важливо враховувати технічні та стилістичні можливості виконавців під час опанування лексики?
3. Які постановочні завдання визначаються для окремих частин хореографічної композиції великої форми?
4. Як емоційні стани персонажів впливають на пластичний розвиток хореографічної композиції великої форми?
5. У чому полягає взаємозв'язок музичної драматургії та хореографії?
6. Чому просторовий малюнок має відповідати темпоритму та динаміці музики?
7. Яку роль відіграє поєднання малих форм (соло, дует) з масовими сценами?
8. Як контрастність сприяє цілісності та виразності постановки?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Розробити хореографічну лексику для кожного епізоду відповідно музичної драматургії.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.

3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Стилль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.
15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
16. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції*

професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.

20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

Тема 41. Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.

Сценографія хореографічної композиції великої форми спрямована на створення цілісного, стилістично узгодженого й образно виразного сценічного простору. Вона формується у тісному взаємозв'язку з роботою балетмейстера, оскільки художнє оформлення повинно відповідати драматургії, концепції та пластичній мові твору.

Розробка костюмів.

Підготовка ескізів сценічних костюмів включає вибір стилістики, фактури, кольорової гами та декоративних елементів. Костюм має бути функціональним для виконання рухів, водночас характерним для образу персонажа та загального стилю сюїти.

Світлове рішення та технічні елементи.

Освітлення є важливою частиною сценографії, оскільки визначає емоційну атмосферу, акцентує увагу на ключових сценах та підтримує драматургічні зміни. Додатково розробляється система реквізиту, бутафорії та аксесуарів, що повинні підсилювати образність, а не відволікати від хореографічної дії.

Стильова та ідейна єдність.

Усі компоненти оформлення — декорації, костюми, світло, реквізит — мають становити єдиний художній комплекс. Їхня стилістична узгодженість і концептуальна спрямованість повинні підсилювати ідею сюїти, доповнювати її образну структуру та підтримувати цілісність хореографічного твору.

Практичні заняття

Мета: розробка художнього оформлення хореографічної композиції великої форми.

Завдання

Розробити художнє оформлення хореографічної композиції великої форми за такими критеріями:

- розробка костюмів;
- світлове рішення та технічні елементи;
- стильова та ідейна єдність.

Індивідуальні заняття

Мета: розробка художнього оформлення хореографічної композиції великої форми.

Завдання

Розробити художнє оформлення хореографічної композиції великої форми

за такими критеріями:

- розробка костюмів;
- світлове рішення та технічні елементи;
- стильова та ідейна єдність.

Запитання для самоперевірки

1. Яке основне завдання сценографії в хореографічній композиції великої форми?
2. Чому сценографія повинна узгоджуватися з роботою балетмейстера?
3. Які вимоги ставлять до сценічного костюму у хореографічній постановці?
4. Які функції виконує світлове рішення у драматургії хореографічної композиції великої форми?
5. Що повинні забезпечувати реквізит, бутафорія та аксесуари?
6. Чому важливо дотримуватися стилістичної та ідейної єдності сценографічних компонентів?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Розробити художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.
3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.

11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.
15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
16. Лань О. Методи режисури видовишно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів.* – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.
20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

Тема 42. Постановочна робота.

Практична постановка хореографічної композиції великої форми здійснюється на основі драматургічних принципів: логіки розвитку подій, відповідності емоційних акцентів, розкриття образів та забезпечення композиційної цілісності.

Практичні заняття

Мета: створити хореографічну композицію великої форми.

Завдання

Репетиційна робота з виконавцями.

Під час репетицій відбувається опанування хореографічної лексики, відпрацювання техніки руху, манери виконання та акторської виразності. Особлива увага приділяється ритмічній узгодженості, стилістичній точності та образній переконливості.

1. *Робота з оформленням.*

Паралельно з постановкою здійснюється робота над сценографічним рішенням, що включає:

- корекцію костюмів відповідно до пластики та задуму;
- уточнення світлової партитури для підтримки драматургічних акцентів;
- підбір, випробування та адаптацію реквізиту, бутафорії;
- узгодження сценічного простору з траєкторіями руху.

Оформлення має не ускладнювати виконання, а підсилювати образність і сценічну виразність сюїти.

2. Проміжні та підсумкові покази.

Практичні покази (поетапні або завершені) є формою перевірки якості виконання й узгодженості всіх компонентів: танцю, музики, дії, костюмів, освітлення та просторових рішень. Вони дозволяють коригувати композицію, ритміку та сценічну взаємодію відповідно до авторського задуму.

Індивідуальне заняття

Мета: консультація викладача з питань здобувача освіти під час створення хореографічної композиції великої форми.

Завдання для самостійної роботи

Постановочна та репетиційна робота з виконавцями.

Аналіз та обговорення постановки. Врахування самостійності у практичній роботі студента.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим»», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.
3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.

11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.
15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
16. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016.240 с.
18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів.* – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.
20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

4. Структура освітнього компонента

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		Лек.	Пр.	Сем.	Інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7
VII СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 10. ВЕЛИКІ КОМПОЗИЦІНІ ФОРМИ.						
Тема 30. Композиційні форми ансамблевих і масових танців.	25		20		1	4
Тема 31. Хореографічна картина.	25		20		1	4
Тема 32. Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт.	28		22		2	4
Усього годин за модулем 10	78		62		4	12
РОЗДІЛ 11. СФЕРА ДІЯЛЬНОСТІ БАЛЕТМЕЙСТЕРА.						
Тема 33. Балетмейстер як організатор колективу.	7	1				6
Тема 34. Балетмейстер – режисер балетної вистави.	7	1				6
Тема 35. Особливості вокально-хореографічних композицій.	7	1				6
Тема 36. Особливості постановочної роботи в драматичному театрі та кіно.	7	1				6
Тема 37. Особливості постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.	7	1				6
Тема 38. Танцювальні тематичні композиції на майданах і стадіонах.	7	1				6
Усього годин за розділом 11	42	6				36
Усього годин за VII семестр	120	6	62		4	48
VIII СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 12. ПОСТАНОВКА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ (хореографічна сюїта, хореографічна картина)						
Тема 39. Теоретична розробка хореографічної композиції великої форми. Літературно - драматургічна основа. Сценарно-композиційний план.	23	2	8		1	12
Тема 40. Практична розробка хореографічної композиції великої форми. Робота з музичним матеріалом.	23	2	8		1	12
Тема 41. Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.	23	2	8		1	12
Тема 42. Постановочна робота.	51		38		1	12
Усього годин за розділом 12	120	6	62		4	48
Усього годин за VIII семестр	120	6	62		4	48
Разом	240	12	124		8	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Композиційні форми ансамблевих і масових танців.	20
2.	Хореографічна картина.	20
3.	Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт.	22
4.	Теоретична розробка хореографічної сюїти. Літературно - драматургічна основа. Сценарно-композиційний план.	12
5.	Практична розробка хореографічної сюїти. Робота з музичним матеріалом.	12
6.	Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.	12
7.	Постановочна робота.	26
	Разом	124

6. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Композиційні форми ансамблевих і масових танців.	1
2.	Хореографічна картина.	1
3.	Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт.	2
4.	Теоретична розробка хореографічної композиції великої форми. Літературно - драматургічна основа. Сценарно-композиційний план.	1
5.	Практична розробка хореографічної композиції великої форми. Робота з музичним матеріалом.	1
6.	Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.	1
7.	Постановочна робота.	1
	Разом	8

7. Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Композиційні форми ансамблевих і масових танців.	4
2.	Хореографічна картина.	4
3.	Сюїта як форма хореографічного твору. Види хореографічних сюїт.	4
4.	Балетмейстер як організатор колективу.	6
5.	Балетмейстер – режисер балетної вистави.	6

6.	Особливості вокально-хореографічних композицій.	6
7.	Особливості постановочної роботи в драматичному театрі та кіно.	6
8.	Особливості постановочної роботи в дитячому хореографічному колективі.	6
9.	Танцювальні тематичні композиції на майданах і стадіонах.	6
10	Теоретична розробка хореографічної композиції великої форми. Літературно - драматургічна основа. Сценарно-композиційний план.	12
11	Практична розробка хореографічної композиції великої форми. Робота з музичним матеріалом.	12
12	Художнє оформлення хореографічної композиції великої форми.	12
13	Постановочна робота.	12
	Разом	96

8. Методи та форми навчання

Програма передбачає словесні, наочні, проблемно-пошукові, методи дослідження, творчі, репродуктивні методи, , інтерактивні методи.

Форми навчання:

- лекція, перегляд відео-матеріалів, конспектування.
- практичні заняття: виконання практичних завдань, опитування студентів, виконання творчих завдань .
- індивідуальна робота з солістами. Практичний показ і аналіз власних постановок.
- самостійна робота з навчально-методичною літературою та відео-матеріалами: аналіз, виконання завдань.

9. Методи та форми контролю

- виконання практичних завдань;
- практичний показ авторської постановки хореографічної композиції великої форми з наданням художньо-аналітичних відомостей;
- опитування;
- залік.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗАЛІКУ (9 семестр)

*Питання (надати усну відповідь на питання за вибором
викладача)*

1. У чому полягає ідейно-образний задум хореографічної постановки?
2. Яку роль відіграють контраст і лейтмотив у драматургії?
3. Як зміна динаміки та ритму впливає на розвиток дії?
4. Що таке хореографічна сюїта?
5. Як у сюїті взаємодіють національні, музичні й фольклорні елементи?
6. Які існують види сюїт і в чому їх відмінність?
7. У чому проявляється роль балетмейстера як керівника?
8. Які якості визначають його педагогічну культуру?
9. Яку функцію виконує сценарно-композиційний план?
10. Як сценографія впливає на образність вистави?
11. Чому сучасний театр активно звертається до невербальної мови?
12. У чому специфіка пластики як «тексту» на сцені?
13. У чому полягає художня цілісність вокально-хореографічної композиції?
14. Які вимоги висуваються до музики, лексики та малюнка дитячої постановки?
15. Чому рухи масових форм на відкритому просторі мають бути узагальненими та масштабними?
16. Які ключові завдання вирішуються під час зведених репетицій масових форм на відкритому просторі?

Практичне завдання:

Представити завершений хореографічний епізод, авторської постановки, із майбутньої хореографічної композиції великої форми. Надати художньо-аналітичні відомості.

10. Оцінювання результатів навчання

Оцінка "А – відмінно" виставляється здобувачу освіти, що показав глибоке і упевнене знання програмного матеріалу, вільно орієнтується в питаннях теорії предмету, виявив творчі здібності.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «А» що виявив впевнені знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «А» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;

- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми.

Оцінка **"В – дуже добре"** виставляється здобувачу освіти, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «В» виявивши впевнені знання про:
 - музику як основу хореографічної дії;
 - розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
 - закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «В» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми.

Оцінка **"С – добре"** виставляється здобувачу освіти, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії та предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «С» що виявив впевнені знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «С» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми.

Оцінка **"D – задовільно"** виставляється здобувачу освіти, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «D» виявивши неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «D» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми.

Оцінка **"E – достатньо"** виставляється здобувачу освіти, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «E» що виявив неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «Е» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми.

Оцінка **"FX – незадовільно"** виставляється здобувачу освіти, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «FX» що виявив неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «FX» не продемонструвавши вміння (або упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Здобувач освіти отримує оцінку «FX», якщо продемонстрована власна постановка хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Оцінка **"F – незадовільно"** виставляється здобувачу освіти, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «F» що не виявив знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «F» не продемонструвавши вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови

музичного твору;

- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;

- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Здобувач освіти отримує оцінку «F», якщо ним не є авторською постановкою хореографічного епізоду із майбутньої хореографічної композиції великої форми, або вона не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Розділ 10			Розділ 11						Накопичені бали впродовж семестру
<i>T 30</i>	<i>T 31</i>	<i>T 32</i>	<i>T 33</i>	<i>T 34</i>	<i>T 35</i>	<i>T 36</i>	<i>T 37</i>	<i>T 38</i>	
15	15	15	5	5	5	5	5	5	60

Залік

Накопичені бали впродовж семестру	Практичний показ	Разом (підсумкова оцінка - ПО)
60	40	100

11. Методичне забезпечення

Навчально – методичний комплекс освітнього компонента:

- робоча програма;
- теми і плани лекцій;
- методичні рекомендації та завдання до практичних занять;
- методичні рекомендації з організації та завдання до самостійної роботи;
- методичні рекомендації до написання художньо-аналітичних відомостей.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.

2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.
3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ПІКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменяр, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Стил ь викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. Киев : Кафедра, 2012. 658 с.
15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
16. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.

19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів.* – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.

20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

21. Шарилов Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.